

Türk Tıp Tarihi Arkivi

Cilt 4. No. 14. 1939

TİMURLenk BAYTAR MI İDİ?

Dr. A. SÜHEYL ÜNVER

Konya müzesi kütüphanesinde 2838 numaralı yazma bir baytar-namenin 45, 46, 47 nci varaklarında Türk tarihinde Osmanlı türkleri-ne keder verici vukuat ile meşhur olan Timurlengin baytar olduğunun yazılı olduğunu mezkûr müze müdürü sayın Yusuf Akyurt bildirmiş ve mezkûr varakların 6 sahifeden mürekkep resimlerini de göndermek lütfünde bulunmuşdur

Mezkûr sahifeleri okuduk. Çok açık ve güzel bir türkçe ile eser Kenan efendi tarafından yazılmışdır [1]. Muhakkak ki toplama bir eser olacaktır. Yazılış tarihi malûm değildir. Eb'adı 12×18,5 dur. İnce kâğıdı samanî aherlidir. Eser harekeli ve usulüne muvafık güzel bir nesih ile yazılmışdır.

Timurlengin baytar olduğunu ortaya koyan bahis :

Varak 45 a, 45 b, 46 a, 46 b, 47 a, 47 b de bu suretle beyan edilmiştir :

(... İlmi baytaride Timurlenk Şeyhülmeşayih menzilesindedir. Hattâ padişahı Buharaya intisabı ve ol hanedana münasebeti ve Mir-ahurinin Timur gibi bir kaç yüz hademe ve bendesi olup bendesinin edna bir tökeri olmak hîzi imkândan dür ve mehcür iken şayestei niami celilei rahmaniyye rahim ve gafur olmakla bazı makbul atlara illet arız oldukda etraftan daim taharri ve talep ve baytarı hüner-

[1] Varak 80 a da bu baytarnamei lâtifinin cami' ve müellifi, camişerif sahibi Sultan Ahmed bin Mehmed bin Murad... Hattati Kenan efendinin hattı destile olan nüshadan, (Elhac Mehmed bin elhac Aliyyibnilhac Mehmedül Belgradî namında güzel nesih yazan bir zat tarafından 1258 (1842) de İstanbulda Süleymaniye camii yakınında bir yerde istinsah etmiştir. Birinci sahife başı tezhiblidir. Kenan efendi eserinin gayet muteber ve memduh bir kitab olduğu, ona tazim ve ihtiram edip gafflet olunmıya diye medholunmaktadır.

SİMAVNELİ BEDREDDİN ve HEKİM HACİ PAŞA

Dr. A. SÜHEYL ÜNVER

Muallim M. Cevdet merhum vefatından evvel mühim bir risale tetkik etmiş ve notlar almıştır. Bu da Şeyh Bedreddin (Simavi) tercemeli haline dair risaledir. 140 sahife ve manzumdur. Simavneli ve Türk filozof ve hukukşinaslarından olduğu cihetle hayat ve efkârına dair bu risale pek mühimdir.

M. Cevdetin bu notlarını tasnif ederken çok müstefid oldum ve bazı noktalarını buraya almağı muvafık gördüm :

Bedreddin berayı tahsil arkadaşı Müeyyetle beraber Konyadan Mısra gidiyorlar. Sebebi de türklerden Hekim Hacı Paşanın, İranlı Seyyid Şerifin, Hindli Abdüllâtifin oralarda şöhret saldıklarını işitmeleridir. Bilhassa o zamanki Mısır sultanı Berkuk lütüfkârlığıle meşhurdur. İki arkadaş Şama geldiklerinde Taun (seyyar veba hastalığı) ortalığı kırıyordu.

Mısırdaki Hekim Hacı Paşanın oturduğu yerde hücrelerini öğreniyorlar. Ertesi günü derse geliyorlar. Yerliyerine oturuyorlar. Şafii müftüsü de beraber. Derse evvela Seyid Şerif (Cürcani) başlıyor.

Bedreddin Hacı Paşanın çok takdirkârıdır. Şu kıt'a onu ifade ediyor.

Hacı Paşa dahi ol akli selim
Ol sözü cevher, o tab'ı müstakim
Bir sual etti o demde meclise
Hayret erdi o sualden herkese

Demek Hacı Paşa çok âkil, daima kıymetli sözler söyler, tab'an çok doğru bir adam imiş. Hayatında birdem ma'kulattan ayrılmamış.